

Sesiunea internațională de restaurare conservare, Editura Muzeului Sătmărean, Satu-Mare, 1997, 376 pg.

Volumul se constituie ca prim „processing“ a unei sesiuni de restaurare-conservare a cărei apariție a coincis cu susținerea lucrărilor (în România). Culegerea de articole materializează eforturi, încercări, reușite ale restauratorilor, conservatorilor, precum și investigații comparabile cu cele practicate în străinătate.

Cele 28 de lucrări – grupate în 5 domenii – au fost elaborate de 60 de specialiști de la: Muzeul Național de Istorie București, Muzeul Național de Artă București, Complexul Muzeal Iași, Muzeul Județean Sătmărean, Muzeul Țării Crișurilor, Oradea Muzeul de Istorie Alba-Iulia, Muzeul Județean Suceava, Muzeul Brukenthal, Muzeul Tradiției Populare „ASTRA“, Laboratorul zonal de restaurare Craiova. Miklós Szentkirály, președinte a Camerei Restauratorilor din Ungaria precum și Elena Grigorașenco, Alexandru Ivanov – specialiști din Republica Moldova, au conferit dimensiunea internațională a manifestării.

Investigații – conservare – pg. 18–77, 17 lucrări, 26 specialiști. În 1994 demarează un program de analiză tomografică (defectoscopie nedestructivă) realizat de Institutul de Cercetare și Proiectare Electrotehnică București, Muzeul Național de Istorie și Muzeul Național de Artă, ambele din București. Primele două lucrări ale acestui domeniu și totodată ale volumului sunt rezultante ale acestui program. Una prezintă tomograful industrial utilizat, echipamentul lui, parametri tehnici caracteristici ale prototipului, natura informațiilor pe care le oferă și cea de-a doua lucrare prezintă investigarea tomografică a două statui metalice provenind de la Muzeul Național de Artă, București.

Programul ProArt, instrument software pentru prelucrarea imaginilor din domeniul artei este subiectul altui articol având ca finalitate identificarea precisă a filigranului (este necesară o grafieră prin retroemisie electronică a hârtiei cercetate, apoi imaginea este digitalizată și memorată). Seria lucrărilor de înaltă rezonanță științifică este întregită de „Cercetări fizice asupra picturii religioase pe lemn“ în care metoda nedestructivă utilizată este microscopia electronică (SEM–EDAX) și analiza prin activare cu neutroni (NNA).

Ceramica medievală (sec. XV–XVI) de pe șantierul arheologic Piuș Petrii (1975–1994) a fost investigată prin difracție de raze X, TG (tomografie gama), microscopie optică, SEM–EDAX, DTA (analiza termică diferențiată), DTG. Alte lucrări prezintă investigarea obiectelor din metal prin metode mai puțin spectaculoase dar mai accesibile, precum: analiza metalografică, spectrofotometria de absorbție sau un aparat în curs de brevetare („Procedeu de determinare a compoziției monedelor antice“). Cromatografia în strat subțire își găsește aplicare în „Determinarea colorantului roșu în decorul cămășilor de sec. XIX, zona Râmnicu-Sărat“.

Lucrările de conservare fac trimitere la „Probleme de etalare a patrimoniului arheologic“, „Asigurarea condițiilor de conservare preventivă a negativelor și fotografiilor din colecțiile muzeale“, „Conservarea patrimoniului industrial și mobil“, „Soluții muzeo-tehnice de expunere a patrimoniului cultural în muzeul Victoria și

Albert din Londra“. Problematika pielii este atinsă în trei lucrări și vizează „Conservarea unor fragmente de piese dintr-o așezare medievală“ din sec. XIV, oraș Baia; „Tratamentul pieilor dehidratate“ studiul comparativ precum și „Comportarea pergamentului în timpul tratamentelor reversibile de expunere spontană și controlată la umiditate relativă excesivă“.

Hârtie, grafică, documente – pg. 171–211, 6 lucrări, 6 specialiști.

Dacă „Un program de conservare și restaurare a cărților și documentelor vechi de la Alba-Iulia“ este o lucrare de intenții (bune și laudabile) care vădește dăruirea și interesul autorilor, celelalte cinci lucrări fac referință la cazuri și rezolvări concrete, cum este restaurarea Cazaniei lui Varlaam (1643), corp și legătură carte. O retrospectivă Pallady (1996) a prilejuit cercetarea stadiului de sănătate și intervenții de conservare precum și montarea definitivă a celor 200 desene în mape cu paspartu. Subiectul lucrării „Utilizarea metodei „Facing“ în cazul operelor de grafică“ îl constituie maniera de utilizare a vălului japonez și carboximetil celulozei precum și un procedeu nou de înlăturare a consolidărilor temporare. „Restaurarea unui convocator al Asociației agricultorilor din Satu-Mare (1869)“ redă rezolvarea problemelor legate de: atac biologic, fragilizarea și lipirea suportului papetar, pete, murdărie, scrierea incorectă a numărului de inventar direct pe hârtie.

Icoane – pg. 214–245, 5 lucrări, 6 specialiști.

Cu excepția unei lucrări privind intervenția de consolidare asupra grupului statuar Cortegiul Magilor (lemn policrom, din fondul colecției Muzeului de Arte Plastice al Republicii Moldova), acest capitol întrunește lucrări referitoare la icoane, cu diversitatea problemelor specifice: a) modificări ale suportului lemnos („Observații privind deformările suportului din lemn la icoane scheme grafice de rezolvare“); b) „Problematika restaurării icoanelor pe sticlă“ care oferă o modalitate de fixare și curățire a stratului pictural; c) manieră de reconstrucție și reconsiderare a unei figuri pierdută odată cu fragmentul de suport lemnos aferent de pe „Icoana cu Șapte Sfinți“. Lucrarea cea mai cuprinzătoare este „Considerații asupra intervenției de restaurare specifice, efectuate la icoane de secol XVII de la Mănăstirea Sfântul Ioan Botezătorul din Siret“. Intervenția face referire la patru icoane (suport lemnos atacat) cu desprinderi de: grund, pelicula de culoare, pânza de sub preparație; pelicula de protecție cu pierderea aderenței, fisuri, cojituri, cracheluri, lipsuri ale stratului de pictural, fragilizarea pulverulentă a pigmentilor.

Textile – pg. 248–294, 6 lucrări, 8 specialiști.

Jumătate din lucrări abordează probleme ale textilelor arheologice cu aplicație expresă la: giulgiu de mătase naturală, pictat, datat sec. XVII–XVIII; complex textil arheologic Hodod, 1733 compus din fragmente vestimentare din mătase naturală, lână, bumbac; învelitoare de cap (sec. XVI–XVII) provenind de la fosta mănăstire Dobrovat. Dintre celelalte lucrări „Elaborarea metodelor de restaurare și stabilirea datării punguței cusute cu mărgelușe, numite „Flori și fructe“, „Steagul orașului Satu-Mare – metode mixte de restaurare“ și „O problemă controversată – un „puzzle“ textil între conservarea „in situ“ și reconstituirea în formă inițială“, ultima rămâne mai mult în atenție prin tenacitatea, responsabilitatea cu care a fost realizată cercetarea textilei în cauză. Piesa este o textilă decorativă tip pastişă din

64 fragmente, realizată la începutul secolului, în București. Deși înscrisă la capitolul textile, lucrarea se detașează prin maniera de cercetare – fază premergătoare restaurării – stabilindu-se funcționalitatea inițială, forma, decriptarea simbolurilor conținute, reconstituirea grafică.

Metal, ceramică – pg. 296–376, 11 lucrări, 14 specialiști.

Dintre cele două lucrări de ceramică se detașează cea privind salvagardarea și restaurarea unor cuptoare de ars ceramică din rezervația de la Medieșul Aurit.

Cele nouă lucrări privind metalul ca suport material trei au ca tema armele: a) privite ca piese compozite și etica abordării; b) restaurarea unui lot de arme de paradă orientale, 15 piese de fier decorate cu aur și argint; c) tratarea unei puști cu cremene (sec. XVIII), ornamentată cu plăcuțe de sîdef. O piesă asemănătoare – placă de armură – damaschinată cu aur, a fost subiectul unei investigații și restaurări, mai precis rezolvarea unei intervenții parțiale inadecvate.

Tripicul aparținând Muzeului de Istorie a Moldovei, Iași este exemplul de obiect compozit (ferecătură de bronz argintat, lemn de chiparos sculptat) la care cele două suporturi materiale au fost tratate separat. Impresionante prin volumul de muncă, dimensiunea și complexitatea obiectelor sunt lucrările referitoare la policandrul pe trei registre aparținând Mitropoliei Moldovei și Bucovinei, și vasul de argint din 300 fragmente.

Chim. Olimpia Mureșan

Messana. N.S. 19/1994 – Studi di storia antica – a cura di Sebastiana Nerina Consolo Langher.

Universita degli Studi di Messina – Facolta di Lettere e Filosofia. 274 p.

Volumul editat de prestigioasa universitate mesinesă consacrat ca tematică istoriei antice, se înscrie prin paleta de subiecte abordate într-o direcție nouă care se manifestă în studiul antichității în Italia și nu numai. Articolul care deschide, volumul aparține reputatului arheolog Salvatore Calderone, este un discurs ținut cu ocazia deschiderii „Zilelor de studii de la Gela, cu tema, Pacea de la Gela din 424 a.Chr.“ discursul de o deosebită erudiție tratează raporturile dintre Sicilia greacă și lumea mediteraneană, autorul insistând asupra rolului Siciliei în evoluțiile politice magno-grece. Al doilea articol oarecum inedit pentru cititorul român tratează evoluția orașului punic Kerkouane (Tunisia) într-o formulă prescurtată autorul, Mhamed Fantar prezintă principalele descoperiri de aici între care se remarcă un superb mozaic ce redă „semnul lui Tanit“ cunoscut și sub numele de „cruz punica“ descoperit într-o locuință datată în sec. III a.Chr.

Sebastiana Nerina Consolo Langher coordonatoarea volumului propune în articolul „Filippo e la Tessaglia da Metone ai campi diCroco“ o analiză istorică a